

### **Podstawowe dane osobowe recenzenta**

Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej  
Dziedzina, sztuki muzyczne  
Dyscyplina, instrumentalistyka  
Akademia Muzyczna - Łódź

Łódź, dnia 20 czerwca 2021 r.

### **Recenzja pracy doktorskiej mgr. Pawła Sommera**

#### **Zleceniodawca recenzji**

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Rada Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów, pismo z dnia 08.04.2021 sygnowane przez prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego.

#### **Dotyczy**

Uchwały Rady Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów UMFC w Warszawie nr 9/2017 z dnia 15 maja 2017 roku w sprawie:

- Wszczęcia na wniosek Pana mgr. Pawła Sommera przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność – gra na fortepianie.

Przewód doktorski jest prowadzony na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule w zakresie sztuki t.j. (Dz. U. z 2017 roku poz. 1789.), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz. U. z 2018 roku poz.261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669).

Rada Wydziału Fortepianu, Klawesynu i Organów UMFC podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do pracy doktorskiej Pana mgr. Pawła Sommera pt. *„Estetyka neoromantycznego okresu twórczości Karola Szymanowskiego w kontekście artystycznych nurtów początku XX w. na przykładach jego pieśni i utworów fortepianowych op. 13, 14, 17 i 21”* została dołączona stosowna dokumentacja.

#### **Podstawowe dane o Kandydacie:**

Pan mgr Paweł Sommer urodził się 08 maja 1984 roku w Nowym Sączu. Tam też ukończył PSM I i II stopnia w klasie fortepianu mgr Barbary Mirek. Jako uczeń uczestniczył

w konkursach pianistycznych: EPTA w Krakowie (1997), w Koninie (1996), w Płocku (2001), uzyskując wysokie punktacje. Wielokrotnie brał udział w warsztatach pianistycznych w Krynicy prowadzonych przez prof. Kevina Kennera i prof. Mariolę Cieniawę. W 2008 roku ukończył z wynikiem celującym A(24) studia w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, w klasie fortepianu prof. dr hab. Anny Jastrzębskiej-Quinn. Swoją pracę zawodową mgr Paweł Sommer rozpoczął w Filharmonii Narodowej jako korepetytor chóru. Od roku 2009 został zatrudniony w UMFC jako wykładowca na Wydziale Wokalno-Aktorskim (przedtem na Wydziale Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki oraz Instrumentalnym), na którym pracuje do dnia dzisiejszego. W latach 2011-2014 doskonalił swoje umiejętności jako uczestnik Akademii Operowej oraz licznych kursów muzycznych: Britten-Pears Young Artist Programme, Akadémie européenne de musique, gdzie pracował pod kierunkiem Michaela Eliasena, Markusa Hinterhäusera, Rogera Vignolesa. Brał udział w Masterclass of International Song w Brukseli oraz w Studium Pieśni w UMFC studiując u wybitnych artystów: Hartmuta Hölla, Juliusa Drake, Urszuli Kryger, Katarzyny Jankowskiej, Maji Nosowskiej oraz Macieja Pikulskiego. Wielokrotnie towarzyszył śpiewakom podczas konkursów w Polsce i zagranicą, m.in. na Queen Elizabeth Competition, Belvedere Singing Competition, International Vocal Competition's-Hertogenbosch, Euroradio New Talent- EBU oraz trzykrotnie na Konkursie im. S. Moniuszki w Warszawie jako pianista konkursowy.

W swoim dorobku artystycznym ma wiele koncertów z wybitnymi śpiewakami: Izabellą Kłosińską, Ryszardem Karczykowskim, Jerzym Knetigiem, Anną Lubańską, Anną Radziejewską. Jako solista wystąpił w 2015 roku na Międzynarodowych Targach EXPO w Mediolanie, wykonując utwory Fryderyka Chopina. W latach 2010-2017 wykonał kilka recitali chopinowskich. Podczas swoich koncertów prezentuje również dzieła Bacha, Szymanowskiego i Schumanna. Ma także znaczący dorobek kameralny. Występował towarzysząc solistom wokalistom i instrumentalistom w najważniejszych salach koncertowych Warszawy, we Francji, Belgii, na Łotwie oraz na festiwalach i innych wydarzeniach muzycznych w Polsce. Ma wiele nagród i wyróżnień za znakomity akompaniament na konkursach wokalnych i instrumentalnych. Był stypendystą Prezesa Rady Ministrów (2001), Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2008) oraz finalistą XXXI Ogólnopolskiej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

### Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Pawła Sommera p.t. *„Estetyka neoromantycznego okresu twórczości Karola Szymanowskiego w kontekście artystycznych nurtów początku XX w. na przykładach jego pieśni i utworów fortepianowych op. 13, 14, 17 i 21”* składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera nagrania następujących utworów:

- Karol Szymanowski - 5 pieśni op.13**
- Fantazja C-dur op.14
- 12 pieśni op.17
- II Sonata A-dur op.21



Nagranie, które zrealizował Michał Bereza, zarejestrowane zostało w dniach 31 lipca 2019 roku oraz 8, 9 i 20 sierpnia 2019 roku w Sali Koncertowej UMFC w Warszawie. Pan Paweł Sommer zaprezentował wysokiej próby profesjonalizm instrumentalny, formotwórczy i wyrazowy we wszystkich nagranych dziełach. Niezwykle wysoko oceniam jego wykonanie, walory pianistyczne oraz wrażliwość muzyczną. Pan Paweł Sommer ma muzyczną osobowość charakteryzującą się wielką kulturą i szlachetnością dźwięku, ekspresją oraz precyzją artykulacyjną i dynamiczną. Podjął się dużego wyzwania artystycznego przedstawiając trudne, postromantyczne utwory K. Szymanowskiego, znakomicie konstruując ich przebieg. Doktorant posiada imponującą technikę, która z precyzją artykulacyjną i dynamiczną oraz porywającą wirtuozerią stworzyła przekonującą stylistycznie interpretację *Fantazji C-dur op.14* z istotnymi elementami kolorystycznymi. Interpretację tę oceniam bardzo wysoko. Podobne wrażenia towarzyszyły wykonaniu *II Sonaty A-dur op. 21*. Wyobraźnia muzyczna, kulminacje dynamiczne, zagęszczenia tematyczne i agogiczne stworzyły interesujące brzmienie fortepianu. Bardziej odpowiadała mi narracja dźwiękowa zastosowana przez Doktoranta w *Fantazji*, ale przyczyna tego stanu rzeczy tkwi nie tyle w prezentacji pianistycznej lecz w zawartości formalnej samej kompozycji, która w stosunku do *Fantazji* operuje innymi środkami kompozytorskimi. W dwóch cyklach Pieśni Doktorant zaprezentował się w roli współtwórcy niezwykle nastrojowych miniatur. Należy podziwiać wspólne muzykowanie z śpiewaczką Ewą Leszczyńską, z którą wykreował wypełnione barwami brzmienie pieśni łącząc wirtuozostwo z intelektualnym przesłaniem. Piękny zaśpiew frazy, wyrazista dynamika oraz prawidłowe operowanie czasem muzycznym - to główne cechy wykonawcze, które pozwoliły Doktorantowi na pełną artystyczną wypowiedź. Pan Paweł Sommer zaimponował nie tylko świadomym wyborem utworów Szymanowskiego, ale także ich własną koncepcją artystyczną polegającą na podkreśleniu „neoromantycznej” proveniencji wykonywanych dzieł. Nagranie to powiązane z treścią opisu dzieła tworzy wspólną całość.

Część teoretyczna pracy pt. *„Estetyka neoromantycznego okresu twórczości Karola Szymanowskiego w kontekście artystycznych nurtów początku XX w. na przykładach jego pieśni i utworów fortepianowych op. 13, 14, 17 i 21”* jest szczegółowym opisem nagranej płyty. Praca składa się z następujących części głównych:

1. Wprowadzenie
2. Charakterystyka epoki
3. Początek XX wieku w twórczości Karola Szymanowskiego
4. Modernistyczny krąg inspiracji w wybranych utworach
5. Zakończenie
6. Summary
7. Bibliografia
8. Aneks

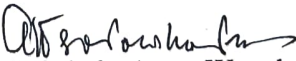
Pan mgr Paweł Sommer przedstawił szereg ciekawie udokumentowanych wniosków dotyczących twórczości Karola Szymanowskiego. Sposób ich zaprezentowania wskazuje na głęboką wiedzę, erudycję i pasję badawczą Doktoranta. Opis dzieła składa się z pięciu rozdziałów podstawowych, posiadających wiele uzupełniających podpunktów, które wyjaśniają

główny nurt pracy. Po krótkim *Wprowadzeniu*, w którym Autor sytuuje sylwetkę K. Szymanowskiego na tle epoki, następuje rozdział II – *Charakterystyka epoki* - zawierający odniesienia do ówczesnych prądów filozoficznych i kierunków w sztuce. Prezentuje najważniejsze teorie estetyczne przełomu XIX i XX wieku mające wpływ na krystalizację muzycznego światopoglądu kompozytora. Kolejny, III rozdział, *Początek XX wieku w twórczości Karola Szymanowskiego* to kompendium wiedzy na temat poszukiwań kompozytora, jego przemyśleń, pracy nad fakturą, płaszczyznami brzmieniowymi oraz genezą nowych prądów. Czwarty rozdział - *Modernistyczny krąg inspiracji w wybranych utworach* - poświęcony jest 5 *pieśniom op.13*, *Fantazji C-dur op.14*, *12 pieśniom op.17* oraz *II Sonacie A-dur op.21*- ich źródłom muzycznych inspiracji, budowie utworów, szeroko pojętej harmonii i fakturze oraz porównaniu z innymi, powstałymi w tym samym czasie dziełami współczesnych kompozytorów. Piąty rozdział pracy jest *Zakończeniem*, w którym Autor przedstawia wczesną twórczość Karola Szymanowskiego jako początek późniejszych tendencji w muzyce polskiej w twórczości kolejnych kompozytorów. Udowadnia, że to co miało mieć charakter wyuczony podczas wczesnych studiów Szymanowskiego w niemieckich uczelniach, poprzez talent kompozytora stało się źródłem nowych znaczeń artystycznych. Praca zawiera *Summary*, *Bibliografię* liczącą ponad 70 pozycji, *Aneks* oraz teksty poetyckie 5 pieśni op.13 i 12 pieśni op.17. Napisana jest bardzo ładnym literackim językiem, zawiera dużą ilość przykładów nutowych ułatwiających zrozumienie zawartych treści. Uchwycenie idiomu muzyki Karola Szymanowskiego w początkowym okresie jego twórczości jest najważniejszym osiągnięciem powyższej pracy. Oceniam ją bardzo wysoko.

### **Konkluzja**

Obie części pracy doktorskiej mgr. Pawła Sommera p.t. „*Estetyka neoromantycznego okresu twórczości Karola Szymanowskiego w kontekście artystycznych nurtów początku XX w. na przykładach jego pieśni i utworów fortepianowych op. 13, 14, 17 i 21*” stanowią bardzo wysoki poziom artystyczny i merytoryczny. Przedstawione utwory podlegające pracy badawczej oraz sposób ich opracowania i nagrania są znaczącym osiągnięciem Pana Pawła Sommera. Mają istotny wpływ na rozwój dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktoranta.

Stwierdzam, iż mgr Paweł Sommer wykazał się szeroką wiedzą teoretyczną i praktyczną w zakresie swojej dyscypliny, a jego praca doktorska spełnia wymagania art. 13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki ( Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

  
Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej  
Akademia Muzyczna w Łodzi